

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

***Резюме.** У статті дається характеристика системи професійної підготовки майбутнього вчителя до організації оздоровчо-спортивної роботи з учнями. Запропоновано чотири етапи умінь педагога.*

***Ключові слова:** вчитель, професійна підготовка, уміння.*

Постановка проблеми. Через відомі соціально-економічні причини в Україні склалась ситуація недооцінювання державою і суспільством оздоровчої, виховної і соціальної ролі фізичної культури і спорту. Як наслідок, це веде до непростой і симптоматично-тривожної ситуації у фізичному та духовному здоров'ї нації.

І сьогодні, чи не найактуальнішою на нашу думку, постає проблема повернення у суспільну свідомість поняття про те, що фізична активність і заняття фізичною культурою та спортом, особливо для дітей молодшого віку, – необхідна і найважливіша умова розвитку розуму і тіла майбутнього громадянина. Адже саме протягом перших чотирьох років навчання у школі потрібно викликати у дітей прагнення зберігати і зміцнювати своє фізичне, психічне та матеріальне здоров'я. А тому сьогодні, як ніколи, початковій школі потрібен вчитель, який не тільки любить дітей, має відповідну педагогічну освіту та має навички проведення уроку фізичної культури, а вчитель який би умів організувати, утримати під контролем і координувати оздоровчо-спортивну роботу зі своїми вихованцями на протязі їх навчання у початковій школі. Лише так підготовлений і зорієнтований вчитель зможе забезпечити фізичне та духовне здоров'я дітей, їхній повноцінний розвиток, готовність до успішного навчання в старших класах та набуття необхідного життєвого досвіду.

У процесі вироблення професійних умінь вчителя початкових класів ми керуємося науковою класифікацією умінь, яка передбачає цілий ряд етапів реалізації певних педагогічних завдань, які доведеться вирішувати майбутньому вчителю. Однак виробленню чітких професійних умінь в повній мірі не сприяє те, що до цього часу немає науково-обґрунтованої професіограми вчителя фізичної культури. І тому, як правило, кожен викладач старається визначити обсяг умінь, які повинен виробити студент на свій розсуд.

Відсутність чіткого бачення цілей предмету фізичного виховання негативно впливає і на мотиваційно-стимулюючий компонент педагогічного процесу. Студенти дуже часто не усвідомлюють значущості набуття умінь і навичок проведення оздоровчо-спортивної роботи в школі. А це в свою чергу формує у них переконання в тому, що основним у навчанні є зовнішня мотивація, тобто страх перед викладачем чи прагнення отримати вищий бал, а не внутрішня мотивація, тобто зацікавленість самим процесом і результатами професійного становлення. Не зменшуючи впливу самого змісту навчальної дисципліни, викладач повинен сьогодні більш зосередитись саме на організації навчального процесу. Лише тоді, коли студенти матимуть змогу проявляти ініціативу, самостійність та творчість, можна чекати належної внутрішньої мотивації набуття умінь та навичок.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Більшість науковців звертають увагу на те, що сьогодні вчитель в основному зорієнтований на суворо-регламентовану, репродуктивну діяльність. Всі вони одноставно констатують бідність арсеналу засобів і способів виховного впливу, складнощі у досягненні цілей виховання з метою активізації оздоровчо-спортивної роботи у початкових класах. Значна частина підкреслює фактор байдужого ставлення вчителів початкових класів до фізичного виховання дітей, невміння, а часто небажання

вчителів фізичної культури та класоводів організувати систематичну оздоровчу роботу з молодшими школярами. І з ними важко не погодитись. З іншого боку, навіть в умовах нинішніх соціально-економічних перетворень в Україні, наша держава декларує, що здоров'я української нації належить до рангу пріоритетних ідеалів і національних інтересів.

Питання проведення оздоровчо-спортивної роботи висвітлено у наукових дослідженнях М.Т. Данилко, О.Д. Дубогай та ін. Автори приділяли увагу найрізноманітнішим оздоровчим заходам, але щоб досягти суттєвих результатів у цьому напрямку вкрай необхідні принципово нові підходи, засоби й технології. Вони мають максимально відповідати особливостям кожної дитини, сприяти повній реалізації її інтересів, нахилів і здібностей.

Мета і завдання роботи. Дати характеристику системи професійної підготовки майбутнього вчителя до організації оздоровчо-спортивної роботи з учнями. Розглянути етапи необхідних педагогічних умінь для того, щоб бути готовим до проведення оздоровчої роботи у школі.

Виклад основного матеріалу. Цілий ряд цінних положень для підготовки майбутнього вчителя міститься у професіограмі розробленій В. Сластьоніним. Спираючись на дані розробки ми використовуємо чотири етапи які вимагають набуття необхідних педагогічних умінь для вчителя початкових класів, щоб бути готовим до проведення оздоровчо-спортивної роботи у школі.

Етап перший: аналіз педагогічної ситуації проектування результатів планування педагогічної дії.

Тут майбутні педагоги повинні *уміти:*

- аналізувати і оцінювати стан реально існуючих соціально-педагогічних впливів і прогнозувати їх;
- виявляти рівень фізичної підготовки і вихованості учнів в питаннях валеологічної культури;
- проектувати розвиток особистості з метою поліпшення стану здоров'я в колективі і поза школою;
- заздалегідь виявляти можливі труднощі і помилки учнів в оволодінні основними руховими навичками;
- виділяти і точно формулювати для дітей конкретну педагогічну задачу;
- планувати свою роботу з керівництва навчальною і позакласною діяльністю учнів з метою формування у них культу фізичного здоров'я;
- обґрунтовано добирати методи, засоби, організаційні форми навчально-виховної роботи з фізичної культури з метою створення для дитини здоров'язберігаючого навчального середовища;
- передбачати характер зворотних реакцій учнів з слабим фізичним розвитком на заплановану схему педагогічного впливу.

Етап другий: конструювання та реалізація навчально-виховного процесу.

Вчитель повинен *уміти:*

- відбирати, аналізувати, синтезувати навчальний матеріал відповідно до поставлених цілей розвиваючого навчального процесу, виховання і фізичного розвитку дітей;
- цілеспрямовано розчленовувати педагогічну діяльність на операції, правильно розставляти учнів у процесі практичної роботи і забезпечувати їх ефективну взаємодію;
- творчо будувати педагогічну структуру уроку чи виховного заходу з метою вироблення прагнення до систематичних занять фізкультурою;
- виявити і застосовувати можливості різних видів спортивних занять учнів;
- педагогічно доцільно визначити завдання для окремих учнів і колективу;
- планувати структуру дій учнів і здійснювати керівництво їх діяльністю;
- доцільно застосовувати методи навчання і виховання, керувати поведінкою та активністю учнів;

- визначати за зовнішніми ознаками і вчинками зміни у психічному стані дітей, розуміти і пояснювати особливості їхньої поведінки в різних ситуаціях;
- подумки ставити себе на місце учня, щоб не допустити пере навантажень;
- захоплювати учнів, зацікавлювати їх новими перспективами у досягненні певних результатів у своєму фізичному розвитку, зміцненні здоров'я;
- враховувати їхні взаємостосунки, особисті симпатії і антипатії при їх групуванні для виконання командних завдань;
- швидко приймати рішення і застосовувати найдоцільніші засоби впливу;
- вишукувати найкращі форми вимог і вміти змінювати їх залежно від обстановки;
- налагоджувати контакти з батьками, вчителями колегами та громадськістю з метою повернути до проведення оздоровчо-спортивної роботи максимум заінтересованих сторін;
- встановлювати педагогічно-доцільні стосунки як з окремими учнями і групами, так і з усім учнівським колективом;
- приваблювати до себе вихованців за допомогою особистих стосунків та власного прикладу;
- передбачати прояви соціально-психологічних установок і мотиви поведінки;
- вловлювати позитивні і негативні соціально-педагогічні явища у школі і брати до уваги характер між особистісних взаємостосунків.

Етап третій: при регулюванні та коригуванні педагогічного процесу вчитель повинен *уміти*:

- обґрунтовано здійснювати корегування поставлених завдань, забезпечувати адаптацію або нейтралізацію зовнішніх впливів на дітей;
- виявляти здібність до орієнтування й перебудови засобів діяльності за зміни умов;
- регулювати та спрямовувати міжособистісні стосунки школярів ліквідувати конфлікти, зміцнювати їхні взаємовідносини;
- проводити поточне інструктування і контроль за роботою учнів, змінювати характер їхньої діяльності – ускладнювати і стимулювати вимоги.

Етап четвертий: оцінка одержаних результатів і визначення нових педагогічних завдань. Майбутній педагог повинен *уміти*

- аналізувати одержані результати і визначати подальші педагогічні завдання;
- порівнювати ефективність застосованих форм, методів і прийомів;
- аналізувати ефективність досягнень, зіставляти теорію з практикою.

Згідно з чітко визначеними чотирма етапами формування умінь майбутнього спеціаліста слід підкреслити необхідність визначення рівня готовності майбутнього вчителя до ведення оздоровчо-спортивної роботи у початкових класах. Адже тільки активна, творча, здатна до самовдосконалення особистість зможе організувати навчально-виховний процес так, що досягне позитивних результатів, зумівши відстояти точку зору і переконавши інших людей у необхідності проведення такої роботи саме у початковій школі.

Для формування даного комплексу умінь важливо абсолютно все: і інноваційні форми проведення лекцій, семінарів і практичних занять, поза аудиторних заходів, особисті якості викладача, і насамперед його ставлення до власних занять. Кожне заняття з формування умінь у студентів повинно надовго залишитися в пам'яті майбутнього вчителя як приклад самовідданого служіння справі збереження здоров'я нації, як зразок справжньої фахової педагогічної зрілості. Для цього застосовуються методи активізації пізнавальної діяльності студентів, що збуджують інтерес до знань, створюються ситуації успіху в навчанні, збільшується питома вага навичок до самостійної роботи по набуттю педагогічних умінь.

Таким чином у майбутніх учителів початкових класів набуваються вміння щодо проведення у режимі навчального дня доцільних спортивно-оздоровчих компонентів, системність у плануванні фізкультурно-оздоровчої роботи на перспективу з метою формування у дітей життєвих навичок здорового способу життя.

Висновок. Отже, цілісний підхід до питання вироблення педагогічних умінь для ведення спортивно-оздоровчої роботи повинен бути зосереджений на формуванні особистості майбутнього педагога та озброєння його всім арсеналом необхідних умінь, які спрямовані саме на цілісний процес професійного становлення педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данилко М.Т. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури / М.Данилко. – Луцьк, 2003.
2. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання / І.Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Дубенчук А. Вісті з серпневих нарад / А.Дубенчук // Фізичне виховання в школі. – 1999. - № 4. – С. 53.
4. Дубогай О.Д. Особисто-орієнтовані підходи у фізичному вихованні школярів / О.Дубогай // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. – Ч.І. – Київ-Вінниця, 1998. – С. 32-36.
5. Іванова Л.І. Сучасні підходи до професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури / Л.Іванова // Наука і сучасність. Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. пр. – К.: Міленіум, 2006. – Вип.1. – С.63-73.

І.В. ДАВИДЮК. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЧО-СПОРТИВНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Резюме. В статті дається характеристика системи професійної підготовки майбутнього учителя до організації оздоровчо-спортивної роботи з учнями. Предложено чотири етапи умінь педагога.

Ключевые слова: учитель, професійна підготовка, умінь.

I.V. DAVYDIUK. THE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL TRAINING TO ORGANIZATION OF HEALTH-SPORTS ACTIVITIES WITH PUPILS

The summary. In the article the description of the system of professional preparation of future teacher to education of students is given by facilities of physical culture. The offered chart of preparation of student of pedagogical higher educational establishment to educate work.

Key words: teacher, professional preparation.

Одержано редакцією 13.11.2013 р.